

BIOLOGIA
WYMAGANIA EDUKACYJNE
KLASA V SZKOŁY PODSTAWOWEJ

Zasady oceniania

Ocenianie ma na celu:

- informowanie ucznia o poziomie jego osiągnięć edukacyjnych i postępach w tym zakresie;
- udzielanie uczniowi pomocy w samodzielnym planowaniu jego rozwoju;
- motywowanie ucznia do dalszych postępów w nauce i zachowaniu;
- dostarczanie rodzicom (prawnym opiekunom) i nauczycielowi informacji o postępach, trudnościach i specjalnych uzdolnieniach ucznia.

Przedmiot oceny

- Wiadomości i umiejętności, których zakres jest określony programem nauczania.
- Wszelkie formy aktywności ucznia : praca na lekcjach, samodzielne rozwiązywanie zadań, problemów – stosowanie odpowiednich metod w oparciu o poznane wiadomości i umiejętności, praca pozalekcyjna.

Formy sprawdzania osiągnięć

- Sprawdziany, testy, kartkówki;
- Odpowiedzi ustne;
- Prace dodatkowe np. prezentacje, projekty.

Oceny

Oceny uczniów dokonuje się zgodnie ze skalą ocen: celujący, bardzo dobry, dobry, dostateczny, dopuszczający, niedostateczny. Uczeń otrzymuje dwie oceny klasyfikacyjne: śródroczną i roczną, które **nie są średnią** uzyskanych ocen bieżących, lecz wynikiem postępów ucznia i przyrostem jego wiedzy.

Sprawdziany obejmujące większą partię materiału np. 1 dział:

- zapowiadane są z tygodniowym wyprzedzeniem;
- są obowiązkowe;
- jeżeli uczeń opuścił sprawdzian z przyczyn losowych to musi go napisać, w terminie do 2 tygodni od dnia powrotu do szkoły (przy dłuższej nieobecności ucznia np. ciężka choroba, sanatorium, szpital termin nadrobienia braków ustala się indywidualnie z nauczycielem),

- wszystkie oceny z prac pisemnych i ustnych mogą być poprawione w terminie do 2 tygodni od dnia otrzymania oceny. Ustalona na nowo ocena z tej partii materiału zostaje wpisana obok wcześniejszej oceny.

Bieżące sprawdzanie wiadomości – kartkówki mogą obejmować materiał z 3 ostatnich lekcji, może być ich kilka w półroczu.

Informacja o ocenach

1. Oceny bieżące, śródroczne i roczne są jawne.
2. Na prośbę ucznia lub jego rodzica nauczyciel ocenę uzasadnia.
3. Formy informowania uczniów:
 - informacja ustna;
 - wpis do zeszytu przedmiotowego ucznia;
 - dziennik elektroniczny.
4. O przewidywanej ocenie klasyfikacyjnej śródrocznej i rocznej uczeń informowany jest na miesiąc przed klasyfikacyjnym posiedzeniem RP.
5. Formy informowania rodziców:
 - informacja ustna w trakcie rozmów indywidualnych;
 - zapisy w zeszycie ucznia lub zeszycie przedmiotowym;
 - informacja pisemna – wykaz ocen na spotkaniach z wychowawcą;
 - o przewidywanych ocenach klasyfikacyjnych śródrocznych i rocznych rodzice informowani są na miesiąc przed klasyfikacyjnym posiedzeniem RP.
6. Sposób informowania o wymaganiach na poszczególne oceny:
 - informacja ustna przekazywana uczniom przez nauczyciela w terminie do 2 tygodni od rozpoczęcia nauki;
 - informacja na stronie internetowej szkoły;
 - informacje znajdujące się u nauczyciela przedmiotu, które są dostępne podczas spotkań indywidualnych lub zebrań grupowych z rodzicami.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

I. Organizacja i chemizm życia. Uczeń:

- 1) przedstawia hierarchiczną organizację budowy organizmów;
- 2) dokonuje obserwacji mikroskopowych komórki (podstawowej jednostki życia), rozpoznaje (pod mikroskopem, na schemacie, na zdjęciu lub na podstawie opisu) podstawowe elementy budowy komórki (błona komórkowa, cytoplazma, jądro komórkowe, chloroplast, mitochondrium, wakuola, ściana komórkowa) i przedstawia ich funkcje;
- 3) porównuje budowę komórki bakterii, roślin i zwierząt, wskazując cechy umożliwiające ich rozróżnienie;
- 4) przedstawia istotę fotosyntezy jako jednego ze sposobów odżywiania się organizmów (substraty, produkty i warunki przebiegu procesu) oraz planuje i przeprowadza doświadczenie wykazujące wpływ wybranych czynników na intensywność procesu fotosyntezy;
- 5) przedstawia oddychanie tlenowe i fermentację jako sposoby uwalniania energii potrzebnej do życia (substraty, produkty i warunki przebiegu procesów) oraz planuje i przeprowadza doświadczenie wykazujące, że podczas fermentacji drożdże wydzielają dwutlenek węgla;
- 6) przedstawia czynności życiowe organizmów.

II. Różnorodność życia.

1. **Klasyfikacja organizmów.** Uczeń:
 - 1) przedstawia zasady systemu klasyfikacji biologicznej;
 - 2) przedstawia charakterystyczne cechy organizmów pozwalające przyporządkować je do odpowiedniego królestwa.
2. **Wirusy** – bezkomórkowe formy materii. Uczeń:
 - 1) uzasadnia, dlaczego wirusy nie są organizmami;
 - 2) przedstawia drogi rozprzestrzeniania się i zasady profilaktyki chorób wywoływanych przez wirusy (grypa, ospa, różyczka, świnka, odra, AIDS).
3. **Bakterie** – organizmy jednokomórkowe. Uczeń:
 - 1) podaje miejsca występowania bakterii;
 - 2) przedstawia czynności życiowe bakterii;
 - 3) przedstawia drogi rozprzestrzeniania się i zasady profilaktyki chorób wywoływanych przez bakterie (gruźlica, borelioza, tężec, salmonelloza);
 - 4) wyjaśnia znaczenie bakterii w przyrodzie i dla człowieka.
4. **Różnorodność i jedność roślin:**
 - 1) **mchy** – uczeń:
 - a) dokonuje obserwacji przedstawicieli mchów (zdjęcia, ryciny, okazy żywe)

- i przedstawia cechy ich budowy zewnętrznej,
 - b) na podstawie obecności charakterystycznych cech identyfikuje nieznany organizm jako przedstawiciela mchów;
- 2) **paprociowe** – uczeń:
- a) dokonuje obserwacji przedstawicieli paprociowych (zdjęcia, ryciny, okazy żywe) oraz przedstawia cechy ich budowy zewnętrznej,
 - b) na podstawie obecności charakterystycznych cech identyfikuje nieznany organizm jako przedstawiciela paprociowych,
 - c) wyjaśnia znaczenie paprociowych w przyrodzie;
- 3) **rośliny nagonasienne** – uczeń:
- a) przedstawia cechy budowy zewnętrznej rośliny nagonasiennej na przykładzie sosny,
 - b) rozpoznaje przedstawicieli rodzimych drzew nagonasiennych,
 - c) przedstawia znaczenie roślin nagonasiennych w przyrodzie i dla człowieka;
- 4) **rośliny okrytonasienne** – uczeń:
- a) rozróżnia formy morfologiczne roślin okrytonasiennych (rośliny zielne, krzewinki, krzewy, drzewa),
 - b) dokonuje obserwacji rośliny okrytonasiennej (zdjęcia, ryciny, okazy żywe); rozpoznaje jej organy i określa ich funkcje (korzeń, łodyga, liść, kwiat, owoc),
 - c) rozróżnia elementy budowy kwiatu i określa ich funkcje w rozmnażaniu płciowym,
 - d) planuje i przeprowadza doświadczenie wykazujące wpływ wybranego czynnika środowiska (temperatura, dostęp światła lub wody) na proces kiełkowania nasion,
 - e) przedstawia sposoby rozprzestrzeniania się nasion,
 - f) rozpoznaje przedstawicieli rodzimych drzew liściastych,
 - g) przedstawia znaczenie roślin okrytonasiennych w przyrodzie i dla człowieka;
- 5) uczeń identyfikuje nieznany organizm jako przedstawiciela jednej z grup wymienionych w pkt 1–4 na podstawie jego cech morfologicznych.
5. **Grzyby** – organizmy cudzożywne. Uczeń:
- 1) przedstawia środowiska życia grzybów (w tym grzybów porostowych);
 - 2) wymienia cechy umożliwiające zaklasyfikowanie organizmu do grzybów;
 - 3) wykazuje różnorodność budowy grzybów (jednokomórkowe, wielokomórkowe);
 - 4) przedstawia wybrane czynności życiowe grzybów (odżywianie, oddychanie);
 - 5) przedstawia znaczenie grzybów w przyrodzie i dla człowieka.

Ogólne wymagania edukacyjne z biologii na poszczególne oceny szkolne

Uczeń otrzyma ocenę celującą, jeżeli:

- opanuje w pełnym zakresie wiadomości i umiejętności określone w podstawie programowej,
- posługuje się bogatym słownictwem biologicznym,
- aktywnie uczestniczy w lekcji, uzyskuje maksymalne wyniki z prac pisemnych i odpowiedzi ustnych, odpowiada na dodatkowe pytania,
- potrafi wykorzystywać uzyskaną wiedzę na lekcjach innych przedmiotów oraz poza szkołą,
- trafnie analizuje i interpretuje oraz samodzielnie opracowuje i przedstawia informacje oraz dane pochodzące z różnych źródeł,
- trafnie analizuje zjawiska i procesy biologiczne,
- potrafi zaprojektować doświadczenie biologiczne i zinterpretować jego wyniki,
- formułuje problemy i rozwiązuje je w sposób twórczy, trafnie dobierając liczne przykłady.

Uczeń otrzymuje ocenę bardzo dobrą, jeżeli:

- opanuje w pełnym zakresie wiadomości i umiejętności określone w podstawie programowej,
- poprawnie posługuje się słownictwem biologicznym,
- wykazuje szczególne zainteresowanie naukami biologicznymi,
- aktywnie uczestniczy w lekcji, udziela pełnych odpowiedzi na pytania podczas odpowiedzi ustnych,
- trafnie analizuje i interpretuje informacje i dane pochodzące z różnych źródeł,
- potrafi zinterpretować zjawiska biologiczne,
- potrafi stosować zdobytą wiedzę i umiejętności do samodzielnego rozwiązywania problemów w nowych sytuacjach.

Uczeń otrzymuje ocenę dobrą, jeżeli:

- opanuje bardziej złożone wiadomości i umiejętności określone w podstawie programowej, które będą użyteczne w szkole i poza szkołą,
- udziela poprawnych odpowiedzi na typowe pytania oraz posługuje się poprawną terminologią biologiczną,
- aktywnie uczestniczy w lekcji,
- korzysta z wielu różnych źródeł informacji,
- poprawnie opisuje zjawiska biologiczne, wyciąga właściwe wnioski oraz trafnie dobiera przykłady,

- potrafi stosować zdobytą wiedzę i umiejętności do samodzielnego rozwiązywania typowych problemów, w przypadkach trudniejszych rozwiązuje problemy z pomocą nauczyciela.

Uczeń otrzymuje ocenę dostateczną, jeżeli:

- opanuje najważniejsze, przystępne i niezbyt złożone wiadomości i umiejętności programowe, które będą użyteczne w szkole i poza szkołą,
- udziela odpowiedzi na proste pytania, posługując się zrozumiałym językiem i podstawową terminologią biologiczną,
- wykazuje zadowalającą aktywność na lekcji,
- korzysta samodzielnie lub z pomocą nauczyciela z różnych źródeł informacji,
- zazwyczaj poprawnie opisuje zjawiska biologiczne, podaje nieliczne przykłady,
- rozwiązuje typowe problemy o małym stopniu trudności.

Uczeń otrzymuje ocenę dopuszczającą, jeżeli:

- opanuje wiadomości i umiejętności programowe w stopniu umożliwiającym kontynuowanie dalszego kształcenia,
- udziela odpowiedzi na pytania o niskim stopniu trudności, posługując się zrozumiałym językiem i elementarną terminologią biologiczną,
- wykazuje minimalną aktywność na lekcji,
- korzysta pod kierunkiem nauczyciela z podstawowych źródeł informacji.

Uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną, jeżeli:

- nie opanował w stopniu umożliwiającym dalsze kształcenie wiadomości i umiejętności określonych w podstawie programowej,
- nie przyswaja wiedzy oraz jest niesystematyczny w wykonywaniu prac domowych,
- nie posługuje się elementarnymi pojęciami biologicznymi oraz nie próbuje rozwiązać zadań o minimalnym stopniu trudności,
- nie wykonuje instrukcji i nie podejmuje współpracy z nauczycielem,
- wykazuje bierną postawę na lekcji.

Wymagania zostały opracowane z uwzględnieniem zapisów zawartych w Rozporządzeniu Ministra Edukacji z dnia 28 czerwca 2024 r. (Dz. U. z 2024 r. poz. 996)

Wymagania edukacyjne zostały podzielone na dwa okresy:

I półrocze – obejmują materiał realizowany od września do stycznia i są podstawą do wystawienia oceny śródrocznej. Wymagania edukacyjne niezbędne do wystawienia śródrocznej oceny klasyfikacyjnej zawarte są w punktach: I. 1) – 6) oraz II. 1.-3.

II półrocze – obejmują materiał od lutego do czerwca i razem z wymaganiami z I półrocza są podstawą do wystawienia rocznej oceny klasyfikacyjnej. Wymagania edukacyjne niezbędne do wystawienia śródrocznej oceny klasyfikacyjnej zawarte są w punktach: II. 4

